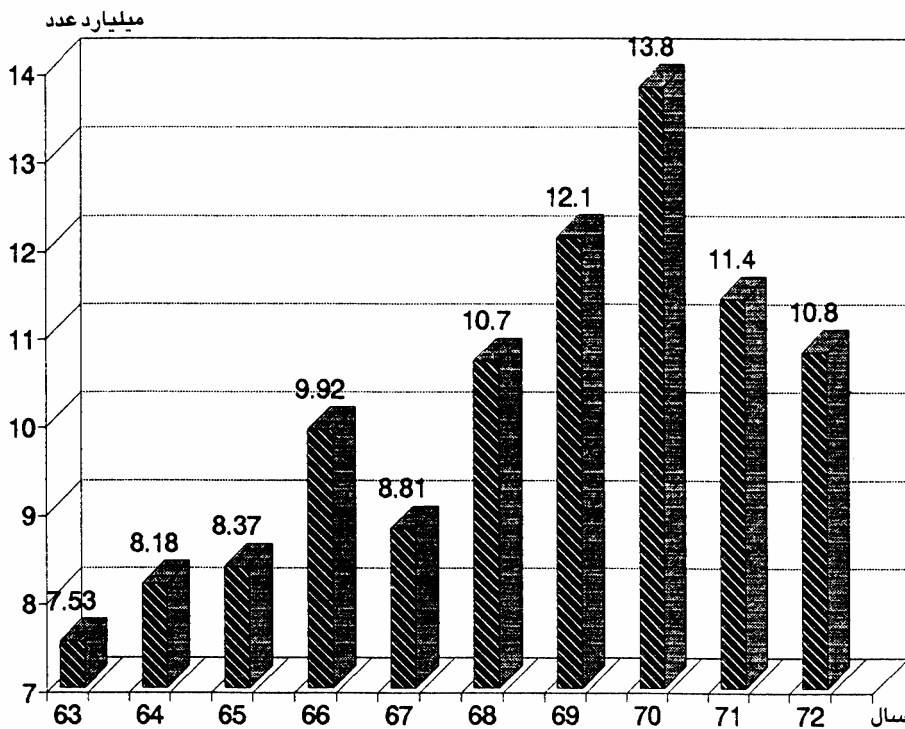

وضعیت دارویی کشور در سال ۱۳۷۲

(از نظر آماری)

سیاست رهایی از تخصیص ارز دولتی تحولات شگرفی را در وضعیت تعادل عرضه و تقاضا ایجاد نمود. در طی سال‌های بعد از انقلاب تقریباً به استثنای سال ۶۷ که سال پایانی جنگ تحمیلی است آمار

تغییر در ساختار اقتصادی کشور به تدریج از اواسط برنامه پنج ساله اول تاثیر خود را بر سیستم دارویی بجا گذاشت. شرکت‌های دارویی تحت پوشش سازمان صنایع ملی به بخش خصوصی واگذار گردید و

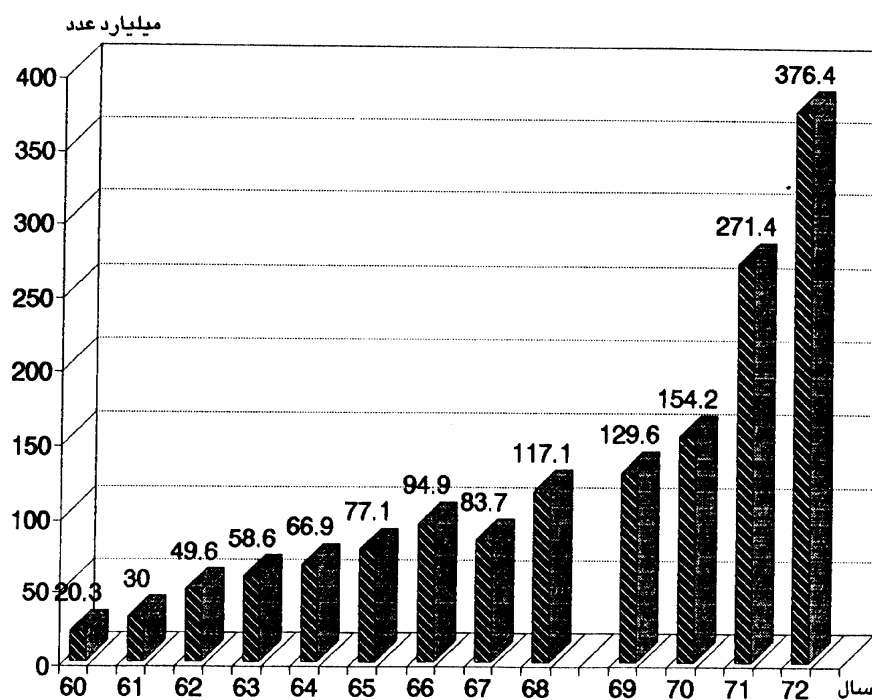

(نمودار شماره ۱) رشد مصرف عددی دارو از سال ۱۳۶۳ تا ۱۳۷۲

سال ۷۱ و ۷۲ از نظر عددی میزان مصرف داروهای گران قیمت کاهش نشان می‌دهد. (نمودار شماره ۱ و ۲) البته شرایط سیستم دارویی همچنان در حال تحول بوده و تا رسیدن به ثبات اصلی در چهارچوب اقتصاد کلی کشور راه ادامه خواهد داشت و همچنان کمبودهای مقطعی در بعضی اقلام دارویی بدیهی می‌نماید.

طبق آمار نامه دارویی ایران کواتر دوم سال ۷۲ کلاً ۱۱/۰۵ میلیارد عدد دارو به ارزش ۳۰۰ میلیارد ریال از طریق شبکه توزیع دارویی کشور به فروش رسیده که از رقم فوق ۱۰/۴۶ میلیارد عدد یعنی ۹۴/۳ درصد به ارزش ۲۹۲ میلیارد ریال از تولید داخلی بوده و مابقی را داروهای وارداتی تشکیل می‌دهد. در این دوره کلاً ۲۵/۸۸ میلیون قوطی شیرخشک به ارزش ۷/۷۷

مصرف دارو هر سال نسبت به سال قبل سیر صعودی داشته است. به طوری که این روند در سال ۱۳۷۰ به اوج خود می‌رسد و در آن سال کلاً ۱۲/۱ میلیارد عدد دارو در کشور مصرف می‌گردد. از سال ۱۳۷۱ وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی ناچاراً با جهت‌گیری‌های منطقی تدریجاً برای هماهنگی با روند اقتصادی کشور واردات قسمتی از مواد کمکی و بسته‌بندی را با ارز رقابتی شروع نموده و این حرکت در مسیر خود شامل قسمتی از مواد اولیه می‌شود. با حذف ارز رقابتی ناچاراً این بخش از واردات به علاوه اقلامی از داروهای ساخته شده و داروهای تولیدی از ارز شناور استفاده می‌کند. تغییر نوع ارز لاجرم به تغییر قیمت‌ها انجامیده و سیر صعودی رشد مصرف بی‌رویه دارو در بخش‌هایی کنترل می‌گردد، به گونه‌ای که در

(نمودار شماره ۲) رشد مصرف ریالی دارو از سال ۱۳۶۰ تا ۱۳۷۲

میلیارد ریال توزیع گردیده که نسبت به دوره مشابه ۳۰/۹ درصد کاهش نشان می‌دهد.

اول را در بازار صادرات منطقه خواهد زد. افزایش صادرات داروهای تولید داخلی احتیاج به ژرف‌نگری و حمایت بی‌دریغ مسئولین دارد. در حال حاضر جمعاً ۵۳ شرکت به امر تولید دارو در ایران اشتغال دارند که از این میان پنج شرکت اول از نظر ارزش تولید به ترتیب داروپخش - جابراین حیان - پارس دارو - تولیدی دارو و کیمی دارو است (جدول شماره ۱) و پنج شرکت اول از نظر تولید عددی به ترتیب داروپخش - سبجان - پارس دارو - تولید دارو و کیمی دارو می‌باشد. (جدول شماره ۲) همان طور که

فروش داروهای تولیدی

سهم تولید دارو از کل مصرف در سال ۱۳۷۲ از نظر عددی ۹۴/۷ درصد و از نظر ارزش ۹۴/۳ درصد می‌باشد در حقیقت می‌توان گفت فقط داروهای بسیار تخصصی که شامل تکنولوژی پیچیده است در داخل تولید نمی‌گردد و بی‌تردید خودکفایی قطعی از نظر داروسازی محقق گردیده و با ارتقاء کیفی ایران حرف

ردیف	نام شرکت	تولید سال ۷۲ میلیون عدد	درصد از کل
۱	داروپخش	۱۵۰۹	۱۴/۴
۲	سبجان	۱۰۱۰	۹/۷
۳	پارس دارو	۸۲۵	۷/۹
۴	تولید دارو	۷۳۱	۷/۰
۵	کیمی دارو	۶۰۷	۵/۸

جدول شماره ۱ - ترتیب بیشترین تولید عددی - سال ۱۳۷۲

ردیف	نام شرکت	تولید سال ۷۲ میلیون عدد	درصد از کل
۱	داروپخش	۵۰/۷۸	۱۷/۳
۲	جابراین حیان	۲۰/۳۸	۹/۰
۳	پارس دارو	۲۰/۰۸	۶/۹
۴	تولید دارو	۱۵/۹۸	۵/۵
۵	کیمی دارو	۱۲/۶۰	۴/۳

جدول شماره ۲ - ترتیب بیشترین تولید ریالی - سال ۱۳۷۲

ملاحظه می‌گردد، دارویخش با تولید ۱/۵۰۹ میلیارد واحد دارو به ارزش ۵۰/۷۸ میلیارد ریال از نظر عددی ۱۴/۴ درصد کل و از نظر ارزش ریالی ۱۷/۳ درصد تولید کل داروی کشور را به خود اختصاص داده است سایر شرکت‌های داروسازی از نظر میزان تولید سالانه به ترتیب عبارتند از:

لقمان - سبحان - سینا دارو - البرز دارو - صنعتی - پارس - کوثر - اسوه - حکیم - عبیدی - رازک - ایران دارو - تهران شیمی - الحاوی - شهید قاضی - امین - شهید فقیهی - ابوریحان - فرآورده‌های تزریقی - روز

دارو - تهران دارو - ایران هورمون - شهر دارو - رامین - پورسینا - آترا - پاک دارو - آریا و ده شرکت دارویی دیگر قرار دارد.

(جدول شماره ۳ و ۴) نشانگر پرفروش‌ترین داروها از نظر عددی و ریالی می‌باشد به طوری که قرص استامینوفن با ۳۹۷ میلیون عدد فروش، ۳/۶ درصد کل فروش را داشته و پرفروش‌ترین داروی سال ۱۳۷۲ می‌باشد. از نظر ارزش، شربت سینه با ۶/۸۳ میلیارد ریال فروش یعنی ۲/۲ درصد کل پرفروش‌ترین داروی سال می‌باشد، (جدول شماره ۳

ردیف	نام دارو	تعداد فروش به میلیون سال ۱۳۷۲	درصد از کل
۱	قرص استامینوفن	۳۹۷	۳/۶
۲	کپسول آمپی‌سیلین ۲۵۰ میلی	۲۹۷	۲/۷
۳	قرص آدولت‌کلد	۲۸۸	۲/۶
۴	قرص آسپرین	۲۸۷	۲/۶
۵	قرص کوتریموکسازول	۲۶۹	۲/۴
۶	قرص کنتراسپتیوال دی	۲۵۱	۲/۳

جدول شماره ۳ - پرفروش‌ترین اقلام دارویی از نظر عددی - سال ۱۳۷۲

ردیف	نام دارو	تعداد فروش به میلیارد سال ۱۳۷۲	درصد از کل
۱	شربت اکسپکتورانت	۶/۸۳۹	۲/۲
۲	کپسول آمپی‌سیلین ۵۰۰ میلی	۵/۴۸۶	۱/۸
۳	آمپول آب مقطر	۵/۴۲۹	۱/۷
۴	آمپول جنتامایسین ۸۰ میلی	۵/۳۰۷	۱/۷
۵	شربت آلومینیم ام جی اس	۴/۹۰۰	۱/۶

جدول شماره ۴ - پرفروش‌ترین اقلام دارویی از نظر ارزش - سال ۱۳۷۲

و (۴) از نظر مقایسه فروش و تولید اشکال دارویی به ترتیب بالاترین تولید شامل قرص، کپسول، آمپول، شربت، ویال و پماد و کرم در جدول شماره ۵ بازتاب یافته است. از نظر تولید قرص، آمپول، شربت و پماد و کرم، شرکت دارو پخش مقام اول را داشته و بیشترین کپسول توسط شرکت کوثر و بیشترین ویال توسط شرکت جابربن ابی حیان تولید شده است.

واردات دارو

از کل ۱۱/۰۵ میلیارد عدد داروی مصرفی در سال ۷۲ رقم ۵۹۰ میلیون عدد یعنی ۵/۳ درصد به ارزش ۱۷/۷۲۲ میلیارد ریال از داروهای وارداتی بوده و همان طوری که ملاحظه می‌گردد به تدریج در سال‌های اخیر سهم واردات روبه کاهش گذاشته است. البته به دلیل جدید بودن غالب داروهای وارداتی سهم

شکل دارویی	ردیف	نام شرکت	فروش سال ۷۲ میلیون عدد	درصد از کل
قرص	۱	داروپخش	۱۱۸۳	۱۴/۶
	۲	سبحان	۱۰۰۱	۱۲/۴
	۳	پارس دارو	۶۳۲	۷/۸
کپسول	۱	کوثر	۲۶۳	۱۸/۳
	۲	پارس دارو	۱۷۴	۱۲/۱
	۳	رازک	۱۴۴	۱۰/۰
آمپول	۱	داروپخش	۱۵۰	۴۸/۹
	۲	کیمی دارو	۴۹	۱۵/۸
	۳	اسوه	۴۶	۱۵/۰
شربت	۱	داروپخش	۲۱	۹/۲
	۲	الحاوی	۱۵	۶/۶
	۳	لقمان	۱۵	۶/۶
ویال	۱	جابربن حیان	۱۰۵	۷۸
	۲	شهید قاضی	۲۴	۱۸
	۳	لقمان	۲/۴	۲
پماد و کرم	۱	داروپخش	۱۴/۳	۲۴
	۲	پارس دارو	۶	۱۰
	۳	ابوریحان	۵	۹

جدول شماره ۵ - ترتیب شرکت‌ها، بیشترین تولید اشکال دارویی

سال ۱۳۷۲

فروش گروههای درمانی داروها

از کل فروش ۳۱۰ میلیارد ریالی سال ۱۳۷۲ رقم ۷۶/۸ میلیارد ریال شامل ۲۴/۷ درصد کل مربوط به داروهای ضدبیماریهای عفونی است و داروهای اعصاب با ۴۶/۶ میلیارد ریال یعنی ۱۵ درصد از سهم کل در ردیف دوم قرار گرفته است. اصولاً در طی سالیان گذشته همیشه سهم فروش آنتی‌بیوتیک‌ها در کل بخش دارو بالاترین بوده و از نظر عددی به دلیل مصرف زیاد قرص‌های مسکن، ضد التهاب و داروهای روانگردان این بخش بیشترین فروش را داشته است. در حال حاضر تغییرات ایجاد شده در درصد فروش ریالی و کاهش سهم آنتی‌بیوتیک‌ها به دلیل تغییر در قیمت‌ها است که شامل بعضی از اقلام شده و در بعضی از اقلام هنوز تغییرات زیاد محسوس نیست. (جدول شماره ۶)

توزیع دارو

هرچند که در طی سالیان اخیر تغییرات زیادی از

ارزبری آنها بالا بوده و می‌توان گفت که یک چهارم کل ارزش اختصاصی بخش دارو را شامل می‌گردد. تقریباً از نظر عددی بیشترین واردات توسط شرکت سهامی دارویی کشور وارد و توزیع شده است. (یعنی ۸۸/۶ درصد کل واردات به ارزش ۱۰/۶ میلیارد ریال) به دلیل واردات واکسن‌ها و داروهای گران‌قیمت مثل HCG، HMG و فاکتورهای انعقادی در مقایسه فروش شرکت سهامی داروپخش ۶/۳۸ میلیارد ریال دارو وارد و به فروش رسانده که از نظر مقایسه درصد سهم فروش ریالی شرکت سهامی دارویی کشور ۵۹/۷ درصد و شرکت سهامی داروپخش ۳۶ درصد می‌باشد و بقیه داروهای وارداتی توسط شرکت «کی بی سی» و فوریت‌های دارویی هلال احمر وارد و توزیع گردیده است. هرچند که بار ارزی واردات هلال احمر به دلیل خرید سیکلوسپورین به تدریج بالا رفته ولی نباید فراموش گردد که تنوع داروهای وارداتی هلال احمر بسیار بالاست و به نوبه خود این سازمان بار سنگینی را بر دوش می‌کشد.

ردیف	نام گروه درمانی داروها	فروش سال ۷۲ به ریال ضربدر میلیون	درصد سهم از کل	درصد رشد نسبت به سال گذشته
۱	داروهای ضدبیماری عفونی	۷۶/۸۶	۲۴/۷	۲۵/۵
۲	داروهای اعصاب	۴۶/۶۳	۱۵/۰۰	۳۸/۹
۳	داروهای تغذیه‌ای	۴۴/۰۵	۱۴/۲	۵۸/۰
۴	داروهای تنفسی	۳۵/۰۲	۱۱/۳	۴۱/۱
۵	داروهای گوارشی	۲۲/۲۶	۱۰/۴	۳۲/۲
۶	داروهای موضعی	۲۳/۶۶	۱۱/۲	۴۶/۶
۷	داروهای هورمونی	۱۳/۴۱	۴/۳	۲۵/۹
۸	داروهای قلبی عروقی	۱۰/۰۹	۳/۳	۷۷/۸

جدول شماره ۶ - فروش ریالی داروها برحسب گروه درمانی در سال ۱۳۷۲

نظر مالکیت شرکت‌ها بوجود آمده ولی این تغییر تاثیر زیادی در نحوه توزیع داروهای شرکت‌های مختلف ایجاد نموده است همان طوری که در جدول شماره ۷ ملاحظه می‌گردد به دلیل افزایش قیمت‌ها فروش شرکت‌های توزیع کننده از درصد رشد بسیار بالایی

داروسازی جابرابن حیان - کیمی دارو - رازک - بوریحان - حکیم - لقمان - شهید فقیهی - پارس دارو - ایران هورمون و جام دارو واگذار گردیده و شرکت‌های باقیمانده عبارتند از: کوثر، الحاوی، اسسوه، شهید قاضی، ثامن، زهرآوی، امین، فارابی، و

نام شرکت توزیع کننده	مبلغ فروش ۷۲ میلیارد ریال	درصد فروش از کل	درصد رشد سالانه
داروپخش	۶۹/۷	۲۲/۴	۶۸/۲
پخش هجرت	۶۲/۵	۲۰/۱	۴۴/۲
پخش رازی	۵۸/۹	۱۹/۰	۱۹/۱
پخش فردوس	۵۱/۸	۱۶/۷	۲۰/۰
پخش البرز	۴۹/۹	۱۶/۱	۵۳/۲
قاسم ایران	۱۲/۸	۴/۱	۳۰/۳
دارویی کشور	۳/۸	۱/۲	۳/۷

جدول شماره ۷ - مقایسه درصد توزیع دارو توسط شرکت‌های توزیع کننده

نسبت به سال قبل برخوردار بوده و این درصد با توجه به نوع داروها برای شرکت سهامی داروپخش ۶۸/۲ درصد و برای شرکت پخش البرز ۵۳/۲ درصد است، ناگفته نماند که شرکت قاسم ایران و پخش البرز به دلیل تنوع توزیع اقلام غیر دارویی از قدرت فروش و توزیع بسیار بالایی برخوردار هستند.

ایران دارو است البته بیشترین سهام شرکت‌های امین، فارابی، زهرآوی، ثامن و در ضمن شهید قاضی متعلق به شرکت‌های دارویی واگذار شده است. در بازار بورس به غیر از شرکت کیمی دارو که از تحرک بیشتری برخوردار است سهام سایر شرکت‌ها غالباً در اختیار تأمین اجتماعی، بانک‌ها و یا شرکت سرمایه گذاری سازمان صنایع ملی است. در هر حال خرید سهام کمپانی‌های داروسازی توسط دست‌اندرکاران پزشکی با توجه به بنیه قوی شرکت‌ها و استراتژیک بودن محصول تولیدی به تدریج برگشت خوبی خواهد داشت. در ضمن عملاً این صنایع متعلق به جامعه پزشکی است و فروش شرکت‌های داروسازی به دست‌اندرکاران پزشکی کشور باعث حمایت بیشتر و تعالی صنعت داروسازی ملی خواهد شد.

شرکت‌های داروسازی در بازار بورس در شروع برنامه اول تقریباً ۶۵ درصد تولید داروها به عهده شرکت‌های داروسازی تحت پوشش سازمان صنایع ملی ایران بوده و طبق تصمیم دولت مقرر گردید که به تدریج شرکت‌های تحت پوشش تبدیل به سهامی عام شده و از طریق تالار بورس به سرمایه‌گذاران بخش خصوصی واگذار گردد. در حال حاضر شرکت‌های

شرکت‌های داروسازی در بازار بورس

۳۶ رازی. سال پنجم. شماره ۸. شهریور ۷۳